

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku M. S.

przy uczestnictwie A. W. i B. W.

o podział majątku wspólnego, dział spadku i zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 lipca 2019 r.,

skargi kasacyjnej uczestników

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 22 czerwca 2017 r., sygn. akt V Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie w części oddalającej apelację (punkt drugi) oraz rozstrzygającej o kosztach postępowania apelacyjnego (punkt trzeci) i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 marca 2016 r. Sąd Rejonowy w W. : I. ustalił, że w skład majątku wspólnego Z. W. i J. W. wchodzi: 1. prawo użytkowania wieczystego gruntu składającego się z działki ewidencyjnej nr 88 w obrębie 6-10-03, o powierzchni 382 m² wraz ze związaną z tym prawem własnością budynku mieszkalnego położonego w W. przy ul. P., objętych księgą wieczystą nr (...), o wartości 833 533 zł; 2. środki pieniężne zgromadzone na rachunkach w bankach B. plc, L. plc, H. i w P., w łącznej wysokości 154 918,43 GBP; 3. środki pieniężne zgromadzone w (...) Oddziale Banku P. S.A. w W. a) na rachunku bieżącym w wysokości 131,78 USD; b) na rachunku terminowym w wysokości 25 035,33 USD; c) na rachunku bieżącym w wysokości 5 366,31 GBP; d) na rachunku terminowym w wysokości 205,64 GBP; e) na rachunku terminowym w wysokości 4 520,88 GBP; f) na rachunku terminowym w wysokości 39 124,01 GBP; II. ustalił, że udziały małżonków Z. W. i J. W. w majątku wspólnym są równe; III. ustalił, że w skład spadku po J. W. wchodzi: 1. udział w $\frac{1}{2}$ części w prawie użytkowania wieczystego gruntu składającego się z działki ewidencyjnej nr 88 w obrębie 6-10-03, o powierzchni 382 m² wraz ze związanym z tym prawem udziałem w połowie we własności budynku mieszkalnego położonego w W. przy ul. P. , objętych księgą wieczystą nr (...), o wartości 416 776,50 zł.; 2. udział w $\frac{1}{2}$ części w środkach pieniężnych zgromadzonych na rachunkach w bankach B. plc, L. plc, H. i w P., o wartości 77 459,22 GBP; 3. udział w $\frac{1}{2}$ części w środkach pieniężnych zgromadzonych w (...) Oddziale P. S.A. w W.: a) na rachunku bieżącym o wartości 65,89 USD; b) na rachunku terminowym o wartości 12 517,67 USD; c) na rachunku bieżącym o wartości 2 683,16 GBP; d) na rachunku terminowym o wartości 102,82 GBP; e) na rachunku terminowym o wartości 2 260,44 GBP; f) na rachunku terminowym o wartości 19 562,01 GBP; 4. wierzytelność zgromadzona na rachunkach w bankach C. i B. wraz z odsetkami; IV. ustalił, że uczestnicy B. W. i A. W. ponieśli nakłady na utrzymanie nieruchomości położonej w W. przy ul. P. w łącznej kwocie 11 966,37 zł, oddalając w pozostałym zakresie wnioski o rozliczenie nakładów (ust. V); VI. Dokonał podziału majątku wspólnego Z. W. i J. W. , zniesienia współwłasności i działu spadku po J. W. w ten sposób, że: 1. składnik

majątkowy opisany w ust. I. pkt 1. przyznał na wyłączną własność uczestników B. W. i A. W. ; 2) składniki majątkowe po J. W. opisane w ust. III pkt 2-4 przyznał uczestnikom B. W. i A. W. po 45,75% każdemu z nich, zaś wnioskodawczyni M. S. w 8,5%; tytułem dopłaty zasądził od każdego z uczestników na rzecz wnioskodawczyni kwoty po 222 849,95 zł płatne w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się tego orzeczenia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia (ust. VII i VIII).

Według ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji J.W. zmarł 3 lutego 1991 r., a spadek po nim nabyli, w oparciu o testamentowy porządek dziedziczenia, uczestnik A. W. (który jest bratankiem spadkodawcy) i jego żona uczestniczka B. W. po 45,75% oraz wnioskodawczyni (córka spadkodawcy) w 8,5%.

Z. W. zmarła 22 lutego 1997 r. w Kanadzie, a spadek po niej nabyła jej córka - wnioskodawczyni M. S. w całości.

Po śmierci J. W. , kancelaria B. , której za życia powierzył prowadzenia spraw majątkowych, zarządzała środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach bankowych w Wielkiej Brytanii w łącznej kwocie 154 918,43 GBP. W dniu 11 marca 1991 r. uczestnik A. W. wraz z Z. B. stawiał się w Polskim Stowarzyszeniu (...) w Londynie, które bez należytego upoważnienia, a jedynie według dyspozycji uczestnika, wiedzącego o braku należytego upoważnienia do wydania takiej dyspozycji, bezprawnie wypłaciło uczestnikom w kilku transzach łącznie 8 532 GBP. Tego samego dnia uczestnik stawiał się w kancelarii B. i poinformował o śmierci J. W. oraz okazał dwa testamenty spadkodawcy. Kancelaria poinformowała go o konieczności wystąpienia o stwierdzenie nabycia spadku i uregulowanie podatku od spadku.

Na podstawie zarządzenia z dnia 7 października 1996 r. (zmienionego zarządzeniem z dnia 27 marca 1997 r.) Sąd H. Główny Wydziału Rodzinnego w Londynie przyznał upoważnienie B. W. do zarządu całym majątkiem J. W. o wartości 154 918,43 GBP. W wyniku podjętych przez zarządcę działań Sąd W. w Londynie postanowił, że P. wypłaci zarządcy do masy spadkowej J. W. kwotę 8 532 GBP (nienależnie pobraną przez A. W.).

Zgłoszenie przez administratora spadku po J. W. do opodatkowania zostało dokonane dopiero w 1996 r. Organ podatkowy naliczył podatek od spadku wraz z odsetkami w kwocie 96 448,85 GBP. Ostatecznie w wyniku działań zarządcy nastąpiła korekta nadpłaty zapłaconego w 1996 r. podatku od spadku, zaś Brytyjski Urząd Skarbowy i Celny w dniu 28 lutego 2007 r. wypłacił zarządcy łącznie kwotę 94 466,27 GBP, należącą do majątku Z. W. Na powyższą kwotę składały się: kwota 52 175,35 GBP tytułem zwrotu podatku od spadku, kwota 14 742, 04 GBP tytułem zwrotu zapłaconych w 1996 r. odsetek i kwota 27 548,88 zł GBP tytułem odsetek od powyższych kwot. Natomiast zwrot podatku wraz z odsetkami w 2009 r. wyniósł kwotę 18 991,38 GBP.

W apelacji uczestnicy zaskarżyli postanowienie Sądu Rejonowego w ust. 1, III., V., VI pkt 2 oraz VII i VIII. Zarzucili m.in. pominięcie dowodu z pisma brytyjskiego urzędu H. z dnia 13 lutego 2007 r., z którego wynikało, że Z. W. w momencie śmierci męża J. W. posiadała w Kanadzie majątek o wartości 89 500 dolarów kanadyjskich, co doprowadziło do nieuwzględnienia tego składnika majątkowego przy ustalaniu składu i wartości majątku wspólnego małżonków Z. i J. W., a ponadto pominięcie przy ustalaniu stanu faktycznego e-maila B. W. z dnia 21 stycznia 2015 r., z którego wynika, że 13 lipca 2007 r. dokonał on wypłaty „do majątku zmarłej Z. W. ” kwoty 153 532,61 GBP, a zatem dokonał samodzielnie podziału majątku wspólnego małżonków bez uprzedniego uzyskania stwierdzenia nabycia spadku po J. W. oraz orzeczenia w przedmiocie podziału majątku wspólnego małżonków i działu spadku, zaś Sad Rejonowy nie podjął jakichkolwiek czynności celem ustalenia z jakiego rachunku bankowego pochodziła przelana kwota, jak została wyliczona oraz komu została przekazana, co miało wpływ na ustalenie wartości majątku wspólnego Z. i J. W., a następnie na ustalenie składu i wartości spadku po J. W. i wartości udziałów spadkobierców J. W. oraz należnych spłat, tym bardziej, że również z pominiętego przez Sąd dowodu z „niebieskiej księgi” wynikają sprzeczne informacje, a mianowicie, że udział Z. W. w majątku wspólnym małżonków wyniósł 77 046,22 GBP, natomiast do majątku Z. W. została przekazana kwota 156 693,55 GBP lub kwota 199 108,08 GBP.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w W. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że: w ust. I postanowienia Sądu pierwszej

instancji dodał pkt 4 o treści: „środki pieniężne w kwocie 89 500 zł dolarów kanadyjskich o wartości 266 190,90 zł; w ust. III dodał pkt 5 o treści „środki pieniężne w kwocie 44 750 dolarów kanadyjskich o wartości 133 095,45 zł; w ust. VI dodał pkt 3 o treści „składnik majątkowy opisany w ust. III pkt 5 przyznać na własność wnioskodawczyni”; w ust. VII o VIII kwoty 222 849,95 zł obniżył do kwot 161 958,78 zł (pkt 1), zaś w pozostałej części apelację uczestników oddalił (pkt 2).

Odnosząc się do pominiętych przez Sąd Rejonowy, wskazanych w apelacji, dowodów dotyczących przekazania do majątku Z. W. kwoty z rachunków bankowych w Wielkiej Brytanii, Sąd drugiej instancji wskazał, że zarzuty uczestników o uszczupleniu przez administratora majątku spadkowego po J. W. są bezzasadne, bowiem wszystkie pieniądze ze zwróconego w części podatku spadkowego i odsetek zasilły majątek pozostawiony przez spadkodawcę i zapisano ich zwrot na dobro rachunków spadkodawcy. Z Rejestru Głównego Wydziału Rodzinnego w Londynie wynika, że majątek pozostawiony przez spadkodawcę stanowił wartość 154 918 GBP.

W skardze kasacyjnej uczestnicy zaskarżyli postanowienie Sądu Okręgowego w części oddalającej ich apelację. Zarzucili naruszenie art. 689 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c., art. 684 k.p.c., art. 688 k.p.c. i art. 618 § 1 k.p.c., a także 211 k.c. i 212 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 46 k.r.o., a ponadto naruszenie art. 229 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wskutek nieuwzględnienia przelewu kwoty 153 532,61 GBP dokonanej w dniu 13 lipca 2007 r. do majątku Z. W., a w konsekwencji pominięcie tego faktu przy ustalaniu wysokości składu, wartości majątku wspólnego Z. W. i J. W., jak i wpływu tej kwoty na ostateczne rozliczenia majątkowe przy zasądzeniu dopłaty na rzecz wnioskodawczyni, w sytuacji, gdy na rozprawie apelacyjnej w dniu 8 czerwca 2017 r. pełnomocnik wnioskodawczyni przyznała, że doszło do wypłaty na rzecz Z. W. tej kwoty tytułem jej udziału w majątku zmarłego J. W.

We wnioskach skargi uczestnicy wnoszą o uchylenie postanowienia Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i przekazania sprawy w tym zakresie Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 684 k.p.c. i art. 685 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c., skład i wartość majątku wspólnego oraz skład i wartość majątku spadkowego ulegającego podziałowi ustala sąd z urzędu. Adresatem norm zawartych w przepisach art. 684 k.p.c. i art. 685 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. jest nie tylko sąd pierwszej instancji, lecz także sąd odwoławczy, jako sąd *meriti*. Jak stanowi art. 618 § 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 567 § 3 k.p.c. po zapadnięciu prawomocnego postanowienia o podziale nie można dochodzić roszczeń m.in. w przedmiocie sporów o przynależność określonych składników do majątku wspólnego, czy do spadku.

Zasadą jest, że podział majątku wspólnego lub spadkowego obejmuje przedmioty majątkowe, które były składnikami tych majątków w chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej oraz otwarcia spadku. Przy ustalaniu składu tych majątków uwzględnia się także te przedmioty majątkowe, które już nie istnieją w majątku wspólnym lub spadkowym, ale zostały bezprawnie rozdysponowane. Takie przedmioty traktuje się jako zwiększające aktualny skład i wartość dzielonego majątku, z tym że ich wartość przy podziale podlega zaliczeniu na poczet udziału małżonka lub spadkobiercy, którzy zadysponowali tymi składnikami majątkowymi.

Sądy obu instancji dokonując podziału majątku wspólnego Z. W. i J. W. przyjęły, że cała kwota 154 918,43 GBP nadal znajduje się na rachunkach bankowych prowadzonych na nazwisko J. W. w Wielkiej Brytanii. W 1996 r. został pobrany w Wielkiej Brytanii podatek od spadku, przy czym z uwagi na naliczenie tego podatku od całej kwoty zgromadzonej na rachunkach prowadzonych na nazwisko J. W., czyli błędnie, także od kwot należących do Z. W., w ramach wspólności majątkowej małżeńskiej, zaś w 2007 r. został zwrócony na te rachunki niesłusznie pobrany podatek od części należącej do Z. W. wraz z odsetkami w łącznej kwocie 94 466,27 GBP. Poza tym, jeśli na tych rachunkach środki pieniężne są oprocentowane, to kwotę kapitału zwiększają odsetki kapitałowe. Uczestnicy już w piśmie z dnia 25 lipca 2011 r. wnioskowali o przeprowadzenie wywiadów w instytucjach finansowych (k. 142, 369).

Sąd drugiej instancji, w kontekście zarzutów apelacyjnych nie wyjaśnił, czy faktycznie w dniu 13 lipca 2007 r. zarządca masy spadkowej po J.W., B. W. ustanowiony przez sąd brytyjski, przekazał do majątku Z. W. kwotę 153 532,61

GBP, a jeśli tak, to jaki wpływ ma ta okoliczność na rozliczenia majątkowe, w szczególności na wysokość zasądzonych od nich na rzecz wnioskodawczyni dopłat. W aktach sprawy znajduje się oświadczenie B. W. potwierdzające wypłatę w dniu 13 lipca 2007 r. kwoty 153 532,61 GBP do majątku zmarłej Z. W. w związku z jej uprawnieniem do połowy majątku zmarłego męża J. W. (k. 689).

Według zaskarżonego postanowienia połowa udziału Z. W. w środkach zgromadzonych na rachunkach bankowych prowadzonych na nazwisko ?J. W. w Wielkiej Brytanii wynosi 77 459,22 GBP. Tymczasem gdyby się okazało, że zarządca faktycznie przekazał do majątku Z. W. powyższą kwotę, to konieczne staje się wyjaśnienie, co obejmowała różnica pomiędzy kwotami 153 532,61 GBP i 77 459,22 GBP. Oczywiście, kwotę należną Z. W. , z racji bezzasadnego naliczenia podatku, powiększały także odsetki zwrócone przez brytyjski urząd skarbowy, ale ich wysokość (14 742,04 GBP + 27 548,88 GBP) jest niższa od wskazanej wyżej różnicy wynoszącej prawie 66 000 GBP. Poza tym, Sąd drugiej instancji nie odniósł się do zarzutu uczestników, iż w tzw. niebieskiej księdze jest informacja o przekazaniu Z. W. kwoty 156 693,55 GBP lub 199 108,08 GBP. Już w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji i w apelacji wskazywali na rozbieżności pomiędzy danymi z tzw. księgi niebieskiej, a danymi uzyskanymi od zarządcy (k. 709, 863, 867), w tym zwracali uwagę na braki w tej dokumentacji (k. 868). W związku z czym, nie jest pewne, czy z kolei różnica pomiędzy kwotami 199 108,08 GBP i 153 532,61 GBP nie obejmuje właśnie tych odsetek. Nadto, do momentu wypłaty kwoty 153 532,61 GBP, udział Z. W., który w chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej spowodowanej śmiercią J. W. wyniósł 77 459,22 GBP powiększały odsetki kapitałowe. Wreszcie, nie jest jasne ustalenie Sądu pierwszej instancji, które zaakceptował Sąd drugiej instancji, że w 2009 r. został zwrócony podatek z odsetkami w łącznej kwocie 18 991,38 GBP, gdyż nie wynika z tego, czy chodzi o majątek spadkowy po J. W., czy o środki pieniężne należne Z. W.

Oczywiście, gdyby w skład kwoty 153 532,61 GBP wchodziła wyłącznie kwota kapitału w kwocie 77 459,22 GBP oraz zwrócone przez brytyjski urząd skarbowy odsetki i odsetki kapitałowe naliczone do dnia wypłaty, to zaskarżone postanowienie byłoby prawidłowe. Powyższe przypuszczenie jest jednak wątpliwe

w świetle stanowiska wnioskodawczyni, która nie twierdzi, że składnikami tej kwoty są wyłącznie kapitał, odsetki kapitałowe i zwrócone przez urząd skarbowy odsetki. W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawczyni nie przeczy temu, że kwota 153 532,61 zł została przekazana na konto Z. W. , której jest jedyną spadkobierczynią. Jej zdaniem podnoszony przez uczestników zarzut, że powyższa kwota zawiera częściowe rozliczenie udziału Z. W. w prawie wieczystego użytkowania gruntu oraz budynku położonego przy ul. P. w W. jest o tyle zasadny, o ile w postanowieniu dotyczącym majątku wspólnego J. i Z. W. w ogóle został ustalony udział Z. W. w tej części majątku wspólnego. W ocenie wnioskodawczyni dopiero sądowe zniesienie współwłasności w powyższym prawie oraz ustalenie zobowiązania uczestników do spłaty wartości $\frac{1}{2}$ udziału w tych prawach daje podstawę wnioskodawczyni do potrącenia tego zobowiązania z wypłaconej wcześniej kwoty 153 532,61 GBP, ponieważ dopiero na skutek uprawomocnienia się tego postanowienia powstaje wymagalna wierzytelność mogąca podlegać skutecznemu potrąceniu (k. 1144). Z kolei w odpowiedzi na apelację wskazywała, że połowa majątku dorobkowego małżonków J. i Z. W. przedstawiała na dzień śmierci J.W. kwotę 153 523,61 GBP (k. 901-902).

W sytuacji, gdyby kwota 153 532,61 GBP zawierała także rozliczenie z pozostałych składników majątku wspólnego J. i Z. W., to powinna zostać zaliczona na poczet udziału Z. W. , co skutkowałoby obniżeniem należnej wnioskodawczyni od uczestników dopłaty. Oczywiście wypłaty kwoty 153 532,61 GBP do majątku Z. W. przez B. W. nie można traktować jako umownego podziału majątku wspólnego, skoro w tej materii następcy prawni zmarłych małżonków nie składali oświadczeń woli. Niemniej jednak, gdyby faktycznie do tej wypłaty doszło, powinny zostać ustalone jej elementy i ewentualnie w przypadku gdyby obejmowała także rozliczenie z innych składników majątku wspólnego J. i Z. W., powinna zostać zaliczona na poczet udziału Z. W. w majątku wspólnym. Nadto, konieczne jest ustalenie, jaka kwota kapitału faktycznie znajduje się na rachunkach bankowych w Wielkiej Brytanii prowadzonych na nazwisko J. W., w celu zapewnienia skuteczności postanowieniu o dziale spadku po J. W. Gdyby okazało się, że kwota kapitału jest mniejsza niż ustalona przez Sądy obu instancji (77 459,22 GBP), to przyznanie uczestnikom i wnioskodawczyni odpowiednich udziałów w kwocie 77 459,22 GBP stałoby się bezskuteczne w zakresie różnicy pomiędzy

tą kwotą, a kwotą kapitału faktycznie znajdującą się na tych rachunkach. Powyższe wątpliwości wynikają również z informacji zawartej w wyjaśnieniach zarządcy (k. 464).

Należy również zauważyć, że jakkolwiek spadkobiercy nabywają spadek w stanie istniejącym w chwili jego otwarcia, to w odniesieniu do wierzytelności z rachunków bankowych spadkodawcy oznacza to, iż wchodzi one do spadku jedynie w takim zakresie, w jakim istniały w dniu śmierci spadkodawcy. Spadek nie obejmuje narosłych od tego dnia odsetek od tych wierzytelności, które stanowiąc pożytki prawa (art. 54 k.c.), zgodnie z art. 207 k.c. w zw. z art. 1035 k.c., przypadają spadkobiercy w stosunku do wielkości udziałów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 1997 r., I CKU 30/97, OSNC 1997, nr 10, poz. 149). Tak samo odsetki od wierzytelności stanowiącej składnik majątku odrębnego małżonka należą do majątku wspólnego małżonków jako pożytki prawa w rozumieniu art. 54 k.c. w zw. z art. 31 § 2 pkt 2 k.r.o. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 30 maja 1979 r., III CZP 29/79, OSNCP 1979, nr 11, poz. 214). Natomiast odsetki od wierzytelności, stanowiącej majątek wspólny po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej należy kwalifikować jako pożytki prawa, które przypadają małżonkom odpowiednio do udziałów w majątku wspólnym (art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 207 k.c.; por. też przepisy prawa procesowego: art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 686 k.p.c.).

Kompleksowość i zarazem w wielu wypadkach integralność postanowień co do istoty w tego rodzaju sprawach, jak podział majątku wspólnego, dział spadku i zniesienie współwłasności powodują, że w razie uznania zasadności zarzutów w ramach kontroli instancyjnej, w sytuacji gdy wadliwe orzeczenie w zaskarżonej części wpływa na sposób podziału i ostateczne rozliczenia, zachodzi podstawa do uchylenia postanowienia sądu pierwszej instancji w całości, niezależnie od wskazanego zakresu zaskarżenia (por. też postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 1999 r., III CKN 63/98, nie publ., z dnia 9 maja 2008 r., III CZP 26/08, OSNC 2009, nr 6, poz. 90). Te same reguły obowiązują w postępowaniu kasacyjnym w stosunku do orzeczenia sądu drugiej instancji.

W sprawie nie zachodziły przesłanki do uchylenia zaskarżonego postanowienia Sądu drugiej instancji poza wskazany w skardze kasacyjnej zakres zaskarżenia, bowiem gdyby potwierdziło się, że kwota wypłacona przez zarządcę masy spadkowej po J. W. na terenie Wielkiej Brytanii do majątku Z. W.

obejmowała rozliczenie także z innych składników majątku wspólnego J. i Z. W., okoliczność ta miałaby znaczenie dla wysokości dopłaty na rzecz wnioskodawczynie, a nie na kwestię sposobu podziału poszczególnych składników majątkowych (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2019 r., IV CSK 116/18, nie publ.).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²⁰ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

jw